

La papallona de la col

autor

Xavi Fontanet i Roig, Biòleg i Tècnic Agrícola

Nom comú: Papallona, eruga o pièrid de la col.

Castellà: mariposa de la col.

Francès: piéride du chou.

Anglès: large cabbage white butterfly

Nom científic: *Pieris brassicae* (L.).

També trobem *P. Rapae*.

Tipus: Artròpodes; Classe: Insectes

Ordre: Lepidòpters ("papallones")

Família: Pièrids

CULTIUS AFECTATS

Ataquen exclusivament a la família botànica de les crucíferes, especialment les cols i coliflors, però també es poden trobar en colza, nap i créixens. Poden sobreviure sobre les crucíferes silvestres (ex: ravenissa blanca, bossa de pastor, etc.)

DANYS

Les larves roseguen les fulles, arribant a deixar només els nervis d'aquestes. Paral·lelament deixen en les plantes grans quantitats d'excrements que provoquen una pèrdua de qualitat comercial.

Degut al seu instint gregari, aquests atacs solen ser localitzats en plantes concretes i sovint no passen a una altra fins que la primera ha estat gairebé totalment devorada. Els danys solen ser més freqüents als marges de les parcel·les, on sembla que les femelles prefereixen pondre els ous.

DISTRIBUCIÓ

És molt freqüent al nostre país, on també podem trobar en menor mesura una espècie molt emparentada, *Pieris rapae* que als EUA és una plaga molt important.

Resumen:

La blanca mariposa de la col, y sus menos atractivas orugas, son frecuentes en los huertos en las épocas libres de fríos. Fáciles de detectar mediante seguimientos visuales regulares, las orugas pueden ensañarse con plantas localizadas donde se han depositado los huevos. El tratamiento de los focos con Bacillus thuringiensis es, de momento, una buena medida de control, pero hay que explotar medidas preventivas como potenciar sus enemigos naturales y hacer siembras o tratamientos con plantas que repelan o confundan a las mariposas.

Danys en col. Foto: Fernando García (1)

DESCRIPCIÓ - IDENTIFICACIÓ - LOCALITZACIÓ

Adults: són unes característiques papallones diürnes de color blanc amb els marges de les ales de color negre. Les femelles presenten dos punts negres en les ales anteriors. No és difícil detectar-les voltant per sobre el cultiu a les hores més assolellades del dia. Mida: 5-7 centímetres.

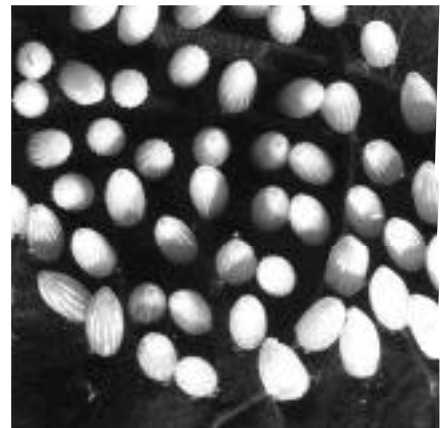
Ous: són grocs amb forma de bala de canó i estriats longitudinalment. La femella els diposita en la fulla en grups de 25 a 50.

Larves: Són erugues de color verd groguenc amb taques negres i recobertes de curts pèls. Poden arribar als 4-5 centímetres. Es solen trobar en les fulles en grups que poden arribar a superar els 25 individus.

Pupes o crisàlides: Són de color bru clar amb puntets negres i solen trobar-se adherides a les fulles, troncs i murs.

CICLE BIOLÒGIC

Passen l'hivern en forma de pupa i els adults, d'hàbits diürns, apareixen a la primavera. Després de l'aparellament la femella fa les postes d'ous agrupats a les fulles, on es desenvoluparan les colònies de larves -L1 a L5(1)- que mostren, en créixer, una voracitat cada

Ous de la papallona de la col. Foto: Fernando García (1)

Pupa o crisàlide.

cop més gran. Finalment formen la pupa, d'on tornarà a sortir un adult. Presenten de 2-3 a 6 generacions anuals que es succeeixen fins a finals de tardor.

CONTROL

Enemics naturals

- Afortunadament, per poc que tinguem cura de tenir un entorn de cultiu ric i divers (tanques vegetals, marges florits, zones humides, etc.) començarem a detectar la presència de paràsits naturals d'aquesta plaga. Destaquen dues espècies d'himenòpters (avispetes): *Pteromalus puparum*, calcídida paràsit de les crisàlides, i *Apanteles glomeratus*, paràsit de l'eruga. Aquest últim és fàcil de detectar, ja que les erugues afectades resten immòbils i envoltades del petits capolls grocs del paràsit.

- Una forma d'afavorir-los és sembrar facèlia (*Phacelia tanacetifolia*) i trèvols (*Trifolium* sps.) entre el cultiu o a l'entorn.

Larves de la papallona de la col. Foto: Fernando García⁽¹⁾

Apanteles glomeratus parasitant l'eruga de la col. Foto: Fernando García⁽¹⁾

mera eruga. Repetiu el tractament una setmana més tard si veieu que fóra necessari. Cal tenir en compte que la reiteració d'un únic producte augmenta les possibilitats d'adquisició de resistències per part dels insectes. Això ha de tenir-se en compte especialment al treballar amb productes a base de *B.thuringensis* del que actualment ja se'n fa un ús massiu tant en control ecològic com convencional i que sovint estan formulats quasi només amb les toxines del bacteri, amb poca presència del bacteri en si. De fet, al sud-est de França ja s'ha detectat casos de soques de carpocapsa (corc de la pomera) resistents.

- Durant el període de vols, sembla que els tractaments regulars amb donzell (*Artemisia absintum*), berbena (*Vervena officinalis*) o tanarida (*Tanacetum vulgare*), també confonen l'olor del cultiu. El tractament amb extractes de cànem actua com a repel·lent. També s'han recomanat els tractaments amb pols d'algues calcàries.

Lluita complementària

- De forma complementària es poden eliminar les pupes hivernants dels murs i troncs propers.

- En horts de petites dimensions es poden fer passades per detectar i destruir els grups d'ous grocs que són fàcilment visibles sobre les fulles. □

Xavier Fontanet i Roig és professor a l'Escola Agrària de Manresa, Tel. de contacte 93 873 33 12, Correu-e: xfonta@pangea.org

(1): Aquesta notació, indica que les larves passen per 5 estadis larvals, separats per mudes de la pell. Les L5 són les larves més grans, que formaran la pupa o crisàlide

Mesures preventives

- Es recomana eliminar o controlar les crucíferes silvestres dels marges que poden hostatjar la plaga (com les rave-nisses).

- Es pot realitzar associació de cultius o intercalat amb espècies com l'api o el tomàquet. Sembla que dificulten que la papallona, que es guia per l'olor, trobi les cols. També s'ha proposat plantar cànem a l'entorn de la parcel·la o les esmentades sèmbrs de trèvol o facèlia.

- S'ha escrit que el purí d'ortigues atreu aquesta papallona. Atenció doncs, els horticultors afeccionats a aquest preparat casolà, aficida i vigoritzant.

Tractaments

- Es pot realitzar un tractament amb un producte formulat a partir de *Bacillus thuringiensis*, bacteri que afecta per ingestió, principalment, les larves més joves d'algunes famílies de lepidòpters.

Aquest tractament pot ser localitzat en la zona d'influència dels focus de les plantes afectades, aprofitant el poc instint d'expansió de les colònies de larves. Als EUA es tolera, abans de decidir-se a tractar, un màxim de dues-tres erugues (de L3 a L5) per planta, observant de 30 a 50 plantes per parcel·la. En planter tracteu en observar la pri-

BIBLIOGRAFIA

- Bobey, R.** (1984) *La defensa de las plantas cultivadas*. Ed. Omega.
- Dominguez, F. & Tejero, G.** (1980) *Plagas y enfermedades de las plantas cultivadas*. Ed. Dossat
- García, F. et al.** (1994) *Plagas agrícolas*. Ed. Agropuli S.L. (Phitoma-España)
- Simón, M.** (1998) *La defensa sanitaria de las plantas hortícolas en agricultura ecológica*. Treball final de carrera, Escola Politècnica Superior (Univ. de Girona)
- ACTA** (1990) *Guide pratique de défense des cultures*.
- Planes, S & Carrero, J.M.** (1995) *Plagas del campo*. Ed. Mundi-Prensa

Femella (a dalt) i mascle (a baix) de la papallona de la col. Foto: Fernando García⁽¹⁾